

Arie Molenkamp RO is organisatieadviseur, auteur en trainer. Initiator van internal auditing in Nederland

De Monitoring Commissie Banken

De commissie constateert dat er een grote mate van compliance met de code is', aldus de eerste zin van het '*Rapportage Naleving Code Banken*' van de Monitoring Commissie Code Banken eind 2012; een commissie die in september 2009 werd ingesteld met de opdracht vast te stellen of de Code Banken wordt nageleefd. Deze conclusie blijkt, na lezing van het rapport, onvoldoende onderbouwd; vooral op het gebied van risicobeheersing.

De commissie geeft zich in haar rapport geen rekenschap van de interne werking van ondernemingen, in het bijzonder op het gebied van interne controle, internal auditing en accountantscontrole. De commissie vermeldt ook niet welke normenkaders zij bij internal governance voor ogen heeft; desondanks luidt haar oordeel dat het de banken 'ontbreekt aan een duidelijk toetsingskader'. Ook stelt zij 'dat de banken nu echt iets moeten gaan brengen wat voor herstel zorgt'. Uitspraken die ook niet in lijn lijken te zijn met haar conclusie dat de 'organisatie en opzet van het risicomanagement nu meer holistisch is'. Hoewel deze laatste mededeling veel lezers tot tevredenheid zal stemmen, moeten we toch opmerken dat een dergelijke conclusie eerst betekenis krijgt als duidelijk wordt gemaakt op welke meetbare criteria dat oordeel is gevestigd.

Derde en vierde line of defence

Inzoomend op het thema audit lezen we in het rapport dat 'ten aanzien van de beoordeling van het risicobeheer de vraag zich voordoet of het gezamenlijk optrekken en rapporteren van de interne auditfunctie en de externe accountant de voorkeur verdient'. Omdat herstel van vertrouwen in de bankensector vooral op het risicobeheer is gericht, verwondert het ons dat dit voor de commissie überhaupt een vraag is. Nogmaals een aanwijzing voor het vermoeden dat de commissie geen normenkaders hanteert; terwijl dat toch een noodzakelijke voorwaarde is bij het vormen van een oordeel. De uitspraak is ook een aanwijzing voor de veronderstelling dat de commissie niet op de hoogte is van het gegeven dat internal auditing en accountantscontrole verschillende 'governance' grootheden zijn.

De interne auditfunctie heeft zich de afgelopen decennia ontwikkeld tot een multidisciplinair toetsinstrument waarmee de leiding van de onderneming aanvullende zekerheid verkrijgt over de kwaliteit van de interne beheersing. De externe accountant daarentegen dient, als countervailing power, de belangen van het maatschappelijk verkeer. Die accountant doet dat door het uitvoeren van controles om de betrouwbaarheid en de volledigheid van de (financiële) verslaglegging te kunnen vaststellen. De derde en vierde 'lines of defence' ten voeten uit!

Ist-situatie

Het niet hanteren van referentiekaders betekent dat de commissie bij haar onderzoek moet zijn uitgegaan van de ist-situatie. Mogelijkerwijs heeft dat tot bijzondere bevindingen geleid; auditdiensten bij banken bevinden zich immers vaak nog in een transitieproces van interne accountantsdienst naar internal auditfunctie. Het onderzoeksprogramma kan dan nog relatief veel activiteiten omvatten die inrichtend van aard zijn of een interne controle karakter hebben; bijvoorbeeld ter ondersteuning van de implementatie van managementsystemen zoals SOx en SAP. In het laatste geval zou dat de verklaring kunnen zijn voor het opkomen van de vraag over het gezamenlijk optrekken tussen interne controlefunctionarissen en de externe accountant; een samenwerking die het systeem van checks en balances (lines of defence) natuurlijk ten zeerste zou ondergraven.

Maak kaderstellingen transparant

Het wordt tijd dat de commissie vaststelt welke kaderstellingen zij op het gebied van risicobeheer en internal governance precies hanteert; uitgangspunten die gestoeld dienen te zijn op moderne opvattingen over het besturen van ondernemingen.

Pas dan kan worden getoetst hoe het is gesteld met het risicobeheer bij banken.